

دیوار زندگی را زمین گونه یادگاران
تا در زمانه باقیست آواز باد و باران
(دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی)

Before you and me, there have been many
And this love will live long after we're gone
Translator: Amin Ghaffari

پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند
وین نغمه محبت بعد از من و تو ماند

Who painted on this wall; as good as any
As long as the wind and rain sing their song
Dr. Mohammad Reza Shafiei Kadkani

A word from the Compiler, author and researcher Preface:

I am eternally grateful to God for blessing me with the opportunity to compile and write this book of 'Persian Nobles'. The present publication is chiefly comprised of information about over 1200 Iranian figures whose achievements in various fields of science, literature, philosophy, arts, medicine, engineering, and sports have influenced humanity far beyond the borders of their glorious land. Noting that even containing such a large number of profiles and biographies, this book is but a drop before the vast ocean of Iranian genius, I hope the existence of an organized collection as this will serve to better reflect the brilliance and innovation of my people.

The idea of creating a book about influential Iranians was conceived and assessed in the first half of 2009 and by the summer of this year I had officially commenced the process of compiling. This, firstly consisted of obtaining a list of celebrated professionals, which was approved by the ministries, associations, federations, institutions or organizations regulating that profession. In the next stage, research about each individual would begin to acquire sufficient information for a concise biography considering the limits of space. Subsequently these texts were translated and edited before being placed in separately designed pages. It is noteworthy that the titles of many of the films, books, music records, etc. have been translated into English for the first time and as accurately as possible. Also, the strategy in compilation of this book is significant in that all

سخنی از پدید آورنده، مولف و پژوهشگر

خداوند را شاکرم که شرایط تدوین و تالیف کتاب "نام آوران ایران زمین" برای اینجانب میسر گردید. آوازه نام ایران و ایرانی، افتخارات، نوع آوری ها و درخشش ایرانیان در زمینه های گوناگون علم، ادب، فرهنگ، پزشکی، مهندسی، ورزش، هنر و ... همواره در عرصه های بین المللی طنین انداز و تاثیرگذار بوده است و این کتاب علی رغم معرفی نام و زندگی نامه بیش از ۱۲۰۰ نام آوران ایرانی، باز هم در برابر کهکشان عظیم نام آوران این سرزمین، به مثابه قطره ای از دریاست و صرفا گوشه ای از ظرفیت های بالا و نبوغ ایرانیان را منعکس می دارد.

اندیشه تدوین کتاب "نام آوران ایران زمین" از اوایل سال ۱۳۸۸ مورد بررسی قرار گرفت و سپس فرایند اجرای آن به صورت رسمی از اواسط همین سال توسط اینجانب آغاز گردید. اسامی و لیست های گردآوری شده در این کتاب عمدتاً توسط کارشناسان مربوطه در وزارتخانه ها، انجمنها، فدراسیون ها، موسسات و یا سازمانهای مرتبط با موضوع این کتاب مدون گردید و پس از دریافت اسامی و لیست ها توسط این انتشارات، روند اخذ زندگی نامه و اطلاعات مورد نیاز این عزیزان طی گردید. بر این اساس و با توجه به فضای موجود در یک صفحه، خلاصه ای از عملکرد منتخبین، تالیف و پس از ترجمه آن به زبان انگلیسی، طراحی صفحات به انجام رسید. لازم به ذکر است که اسامی بسیاری از فیلمها، آلبومهای موسیقی، کتب و ... برای اولین بار ترجمه شده و البته در معادل سازی و جستجوی واژه ها نیز نهایت دقت و ظرافت صورت پذیرفته است. همچنین از نکات دیگر و مرتبط با نحوه تدوین و به کارگیری تواریخ در این کتاب می توان به معادل سازی سالهای قمری موجود در فصل دوم کتاب، به تاریخ هجری شمسی اشاره ای داشت.

'lunar' dates and years have been converted to 'solar' ones in chapter II of the book.

Conducting research for the first chapter of 'Persian Nobles' was an extremely arduous and time-consuming task especially since offering any information about Iran's ancient history would ideally require its own team and funding in an independent project. Still, the loads of comparative library research, innumerable hours consulting scholars, and many photography and research trips (taken to historical sites like Sialk in Kashan, Susa, Chogha Zanbil Ziggurat, Persepolis, the city of Parseh and esteemed museums such as Iran-e Bastan, Reza Abbasi, Abgineh, etc.) led to an elegant albeit somewhat delayed chapter.

Conscious selection in life is virtually always a serious matter and this was particularly true for our team who received its feed of information in a heterogeneous manner. Additionally, contacting most of the living individuals to obtain or verify information about them presented a significant challenge on account of their many responsibilities and busy schedules. Nevertheless, even these short and sporadic meetings or phone conversations were a great honour.

'Persian Nobles' contains ten chapters that appear in the following order:

1. A Historical Introduction of Iran named 'Iranians, Glorious, from Antiquity to Modernity'
2. Iranian Scholars throughout the history in science, literature, culture, philosophy, and arts (from Borzooyeh the physician in the Sassanid Dynasty until present day)
3. Renowned Physicians from Contemporary Iran
4. Pioneering Iranian Physicians
5. Architects
6. A Selection of Accomplished Iranians Residing in Other Countries
7. Musicologists, Composers, Musicians, and Vocalists (in three sections including the deceased, pioneers and the new generation)
8. Actors
9. Directors
10. Athletes

Such arrangement of chapters as well as the choice of content found within each is largely informed by the main objective of the book which is to introduce Iranian figures of highest repute not only to their fellow countrymen but also to the people of other nations. Equally, celebrating the achievements and contributions of such extraordinary people in the fields of science, literature, philosophy, arts, medicine, engineering, and sports was in hopes of exciting and encouraging the youth to persist in their endeavours.

مسئله پژوهش در خصوص فصل دیباچه تاریخی (از باستان تا معاصر) این کتاب، به نوبه خود پروژه‌ای مجزا، زمان‌بر و بسیار پر حجم بود. مطالعه و مقایسه کتب مختلف باستانی-تاریخی، بهره‌مندی از نظرات برخی کارشناسان و اساتید، انتخاب و تالیف مطالب افتخار آفرین، مسافرت به اماکن باستانی (از جمله سیلک کاشان، شوش دانیال و بازدید از زیگورات چغازنبیل، پاسارگاد و پارسه در استان فارس، موزه‌های متعدد از جمله موزه ایران باستان، موزه رضا عباسی، موزه آبگینه و ...) به منظور تحقیق و تفحص بیشتر و همچنین عکسبرداری از آثار باستانی و تاریخی کشورمان، از جمله مواردی است که تاخیر در آماده‌سازی و تکمیل کتاب "نام آوران ایران زمین" را در پی داشت.

مقوله انتخاب، در بسیاری از موارد امری دشوار و پر زحمت می‌نماید و این موضوع مسئله‌ای بود که غالب واحدهای مذکور با آن مواجه بودند فلذا همین امر زمان بسیاری را به خود اختصاص می‌داد. بر این اساس گروه گردآوری این کتاب با مشکلات کاری بسیاری مواجه بود و از سوی دیگر با توجه به مشغله‌های روزمره و زندگی پر تلاش بزرگان منتخب و در پاره‌ای موارد دسترسی دشوار به این عزیزان، فرایند گردآوری اطلاعات و کنترل مجدد مطالب با منتخبین بسیار پر زحمت، زمان‌بر و در عین حال شیرین و جذاب و البته باعث افتخار بود.

کتاب "نام آوران ایران زمین" از ده فصل و به ترتیب ذیل تشکیل شده است:

۱. دیباچه‌ای تاریخی با نام "ایرانیان، پرافتخار، از باستان تا معاصر"
۲. نامداران تاریخ کهن و نیز معاصر ایران زمین در عرصه علم، ادب، فرهنگ، فلسفه و هنر (از برزویه طبیب در زمان ساسانیان تا دوره معاصر)
۳. پزشکان صاحب‌نام معاصر
۴. پزشکان پیشکسوت
۵. مهندسی‌ن معمار
۶. چهره‌های موفق ایرانی مقیم در خارج از ایران
۷. موسیقی دانان، آهنگسازان، نوازندگان و آواز خوانان (در سه بخش درگذشتگان، پیشکسوتان و نسل نو)
۸. بازیگران
۹. کارگردانان و
۱۰. ورزشکاران.

همچنین معرفی بیش از پیش نام آوران ایرانی در عرصه‌های گوناگون علم، ادب، فرهنگ، فلسفه، هنر، پزشکی، مهندسی، ورزش و غیره، معرفی بیش از پیش ایران پرافتخار و ارائه تصاویری از تاثیرگذاری آن بر جهان-از دوران باستان تا معاصر، و البته الگو سازی برای نو رهروان عرصه‌های گوناگون علمی، ادبی، فرهنگی و ...، از اهداف اصلی تدوین این کتاب به شمار می‌روند.

In the following, I am impelled to share a few points about the production of this book:

1. As previously noted, it was only after four years of hard work and exacting research that the compilation of 'Persian Nobles' was concluded. In addition to the extensive time spent on collecting data and corroboration, further delays were caused by the fact that the lists of names approved by the corresponding ministry, organization, association, or federation were received over time and rather intermittently. As such, some of the chapters developed in the course of two to three years, which made them uneven in format - within themselves and also compared to others - thus, as the lists grew irregularly, the space allocated to each individual's biography had to be reduced. In the second chapter, for instance, which is an anthology of somewhat classical Iranian figures in science, literature, philosophy, medicine and arts, the space dedicated to different scholars varies. However, this is strictly due to the limited number of pages and must not be interpreted as being on the basis of preference or prominence.

2. Given the breadth of the material and the numerous names contained in 'Persian Nobles', individuals who are introduced in a full page, are typically those who have remained active in their areas of expertise during the past two decades.

3. Every individual introduced in this book has undeniably lived an inspiring life embellished with brilliant achievements beyond counting. Accordingly, we do not presume to do any of them justice in the utterly restricted space available, but instead set out to pay these extraordinary men and women a tribute of admiration and respect within our humble means by writing about a mere fraction of their many labours and the delightful fruits thereof.

4. Virtually the entirety of English texts in this book are translated from Persian (Farsi) which makes them typically larger compared to their original versions. Many reasons including the scruples of accurate and elegant rendition contributed to this discrepancy in size and since both texts appear alongside one another, small omissions of information in the English texts have been inevitable.

5. In the first two chapters of the book, many of the illustrations and pictures are acquired from respectable

در این ارتباط بر خود لازم می‌دانم به اختصار به نکاتی در ارتباط با تدوین این کتاب پرداخته شود:

۱. همانطور که ذکر شد پژوهش و تدوین کتاب "نام آوران ایران زمین" پس از چهار سال تلاش مستمر به ثمر نشست. علاوه بر امر پژوهش و تحقیق، فهرست‌های اسامی مورد تایید از سوی وزارتخانه‌ها، سازمانها، انجمنها و فدراسیون‌های مربوطه، در فواصل زمانی نامنظم و به تدریج دریافت گردید و بر این اساس تکمیل برخی فصلهای کتاب دو و یا سه سال به طول انجامید؛ بنابراین و با توجه به تعداد کثیر اسامی، حجم مطالب و تعداد برگزیدگان در این فصلها در مقایسه با سایر فصول نامتقارن می‌باشد؛ بدین معنی که در پی افزایش تعداد اسامی و معرفی شدگان، فضای اختصاص یافته به کارنامه آنان به ناچار کاهش یافته است. برای مثال در فصل بزرگان تاریخ ایران در عرصه علم، ادب، فرهنگ، فلسفه و هنر ایران زمین، حجم مطالب و فضای اختصاص یافته به ادیبان در لیست‌های متعدد این فصل یکسان نمی‌باشد و این امر صرفاً به دلیل فضای محدود در فصول و کل کتاب بوده و به هیچ عنوان بر اساس ارزیابی و یا رتبه‌بندی این عزیزان صورت‌نپذیرفته است.

۲. با توجه به گستردگی کار و تعدد اسامی نام آوران، افرادی که صفحه‌ای کامل به آنها اختصاص یافته است، عمدتاً بزرگوارانی هستند که در دو دهه اخیر نیز مشغول به فعالیت بوده‌اند.

۳. پر واضح است نام آوران در حوزه فعالیت خود همواره با کارنامه‌ای پر بار و زندگی‌نامه‌ای درخشان همراه بوده‌اند و با توجه به محدودیت فضای اختصاص یافته در این کتاب، ادای حق مطلب بسی دشوار و انعکاس زحمات و خدمات آنان دشوار می‌نماید و لذا به ذکر گوشه‌ای از مهمترین عملکردهای نام آوران بسنده شده و خلاصه‌ای از کارنامه پر بار این بزرگواران، به رشته تحریر درآمده است.

۴. با توجه به اینکه کتاب نام آوران ایران زمین به دو زبان تدوین شده است و با عنایت به این نکته که ترجمه متون از فارسی به انگلیسی بر اساس نوع حروف و کلمات همواره بر حجم تر حاصل می‌گردند، لذا به ناچار ترجمه بخشهایی از متون انگلیسی با توجه به حجم بیشتر آنها، حذف گردیده است.

۵. در بخش ایران کهن و باستان و بزرگان تاریخ ایران، بسیاری از عکسها از سایتهای معتبر اینترنتی تامین گردیده است و از اینرو

websites. However, in a small number of cases, we had to compromise on the quality since higher resolution shots of the same suitable angels were not available.

On these matters and any other shortcomings which may exist in this publication, we beg your indulgence and gratefully welcome any and all comments or suggestions at asregooyeshpublication@yahoo.com or ahmadlorestani_asr@yahoo.com hoping that your perception will aid us in presenting the next edition free of faults.

Acknowledgements :

Indeed, the book of 'Persian Nobles' was an immense, lengthy and stressful project for everyone involved in it and I stand witness to the innumerable hours which the team spent and the sincere efforts that they proudly invested in this undertaking. I am deeply grateful to all the industrious and conscientious team members and patriotic contributors who placed their love of Iran before anything else and therefore made the completion of this book possible with their unconditional endeavours. For my colleagues and I, this project has been replete with pleasant memories in each other's humour or at the progress of the work as well as lessons of perseverance in the face of terrible odds and adverse circumstances.

My sincere gratitude goes to the many people who facilitated my contact with celebrated professionals or provided access to sources of information about them. I would especially like to express my gratitude to the directors and the personnel of the Bureau of Associations, Organizations and Cultural activities at the Ministry of Culture (in particular Messrs. Kamali Nejad and Attarian); the executives at the Medical Education and Development Center, and the Commission of Scientific Associations for Medical Groups (especially Messrs. Dr. Nader Montazmanesh, Reza Movaghari, and Dr. Mohammad Jabbari), Dr. Ameri, Dr. Shams Shariat Torbaghan, presidents, directors and the staff of various Iranian Medical Associations (in particular Messrs. Dr. Ardeshir Ghavamzadeh, Dr. Reza Malekzadeh, Dr. MohammadAli Yousefnia, Dr. Abdollah Fazlali Zadeh, Dr. Rezvan Rezaie Adl, Dr. Rouzbeh Naghshin, Dr. Hamid Khoie, Dr. Gholamali Akkasheh, Dr. Parviz Toosi, Dr. Abdol Rasoul Sedaghat, Dr. Iraj Khosronia, Dr. Kamal Seyyed Foroutan, Dr. Alireza Marandi, Dr. Gholamreza Khatami, Dr. Esmail Ebrahimi, Mohammad Javad Rouzbahani,

در اندک مواردی به دلیل عدم دسترسی (و یا وجود) به عکسهای با کیفیت، با کیفیت نازلتری از عکس ها مواجه می شویم.

فلذا مستدعی است در مورد کاستی های فوق، عذر تقصیر ما را بپذیرید و نظرات و یا اطلاعات بیشتر و مورد نظر خود را برای ویرایش در چاپ بعدی این کتاب به آدرس ایمیل: ahmadlorestani_asr@yahoo.com و یا asregooyeshpublication@yahoo.com ارسال بفرمایید.

تقدیر و تشکر :

به راستی که می توان پروژه کتاب " نام آوران ایران زمین " را برای تمامی اعضای تیم اجرایی این کتاب، پروژه ای عظیم، زمان بر، پر زحمت، پر استرس و در عین حال پر افتخار دانست؛ افرادی پرتوان، پر تلاش، مسئول و عاشق میهنشان که بنده حقیر از نزدیک شاهد تلاش خالصانه و مستمر این عزیزان بودم و از همه این دوستان و همکاران صمیمانه تشکر و قدردانی می کنم. این پروژه برای بنده و همکاران سرشار از خاطرات شیرین و شادمانی از پیشرفت و موفقیت در کار و از سوی دیگر با سختی ها و ناهمواریهای این مسیر پر فراز و نشیب همراه بوده است.

در این ارتباط افراد بسیاری در جهت تسهیل در تدوین و دسترسی به منتخبین و اطلاعات آنها به ما یاری رسانند که صمیمانه از همه آنها قدردانی می کنم. همچنین لازم است تشکری بی پایان داشته باشم از: مدیران و کارمندان اداره کل مجامع تشکلهای و فعالیتهای فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (به ویژه آقایان: کمالی نژاد و عطاریان)، مدیران مرتبط با مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی و کمیسیون انجمنهای علمی تخصصی گروه پزشکی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی (بالاخص آقایان: دکتر نادر ممتازمنش، رضا موقری، دکتر محمد جباری)، دکتر عامری، دکتر شمس شریعت تربقان، روسا و مدیران و پرسنل انجمنهای پزشکی ایران (به ویژه آقایان: دکتر اردشیر قوام زاده، دکتر رضا ملک زاده، دکتر محمد علی یوسف نیا، دکتر عبدالله فضلعلی زاده، دکتر رضوان رضایی عدل، دکتر روزبه نقشین، دکتر سید حمید خوئی، دکتر غلامعلی عکاشه، دکتر پرویز طوسی، دکتر عبدالرسول صداقت، دکتر ایرج خسرو نیا، دکتر کمال سید فروتن، دکتر سیدعلیرضا مرندی، دکتر غلامرضا خاتمی، دکتر اسماعیل ابراهیمی، محمد جواد روزبهانی، دکتر حسام عباسی، دکتر احمد جلیلی، دکتر مسعود فلاحی، دکتر محمد قاسم جهانگرد و...)، مدیران و پرسنل روابط عمومی وزارت ورزش (بالاخص آقایان: محمد آخوندی و پژمان نیکی)، روسا، مدیران و پرسنل فدراسیونهای ورزشی (بالاخص آقایان: حسین رضا زاده، دکتر حبیب اله ابوالحسن شیرازی،

Dr. Hesam Abbasi, Dr. Ahmad Jalili, Dr. Masoud Fallahi, Dr. Mohammad Ghasem Jahangard, etc.), the managers and staff of the Public Relations Department at the Ministry of Youth and Sports (especially Messrs. Mohammad Akhoundi and Pejman Niyaki); presidents, managers and the staff of sports federations (Messrs. Hossein Reza Zadeh, Dr. Habibollah Abolhassan Shirazi, Mohammad Jafar Kambouzia, Hassan Shokriyan, Amir Hossein Mirzaiyan, Rahmatollah Khodadadi, Mohammad Mashhadi Aghaie, Alireza Amini, Eidi Alijani, Reza Mashhoon, Alireza Ahi, Mahmoud Abdollahi, Ali Fooladi, and Rahim Panahiha), the Iranian Society of Renowned Architects (Mr. Ghahari, M Eng. and Mrs. Mansouri, M Eng.), Dekhoda Dictionary Institute (Messrs. Dr. Afkhami and Dr. Shahbazi), the Iranian House of Music (Messrs. Dr. Mohammad Sarir, Hamidreza Nourbakhsh, Davoud Ganjeie, and Hamidreza Atefi), the Iranian Society of Actors (Messrs. Davoud Rashidi, Ali Dehkordi, and Mrs. Soroush), the Iranian Society of Directors (Mr. Alireza Raisian), the Iranian Association of Composers (Mr. Majid Entezami), the Society of Make-up Artists (Ms. Mahin Navidi), the Association of Screenwriters (Mr. Farhad Tohidi), and the operations team of the book that implemented this massive project with their earnest efforts (Messrs. Mehdi Zargari, Amin Ghaffari, Farham Ghamsari, Nima Sharifi and Ladies: Fatemeh (Mona) Goudarzi, Mona Rafi Bakhsh, Mahsa Atashbiz), also our dear friends and colleagues (Messrs. Hamidreza Azari, Saeed Keivani, Behnam Maghsoudi, Peiman Rafat Nia and Hossein Abedini) and last but not least my family (Specially my honorable father, Mr. Ali Saki Lorestani and my Compassionate mother Mrs. Valizadeh) for their dotting support and consistent encouragement throughout the five-year process of this research.

I wish to say no final words but to pay my respect to and express my pride in all Iranians and our homeland. May Iran always and ever be prosperous and glorious.

Author and Researcher
Ahmad Lorestani
(Summer of 2014)

محمد جعفر کامبوزیا، حسن شکریان، امیر حسین میرزائیان، رحمت الله خدادای، محمدمشهدی آقایی، علیرضا امینی، عیدی علیجانی، رضا مشحون، علیرضا آهی، محمود عبداللهی، علی فولادی، رحیم پناهیها)، انجمن مفاخر معماری ایران (به ویژه آقای مهندس قهاری و سرکار خانم مهندس منصور)، موسسه (لغت نامه دهخدا به ویژه آقایان دکتر افخمی و دکتر شهبازی)، خانه موسیقی ایران (به ویژه آقایان دکتر محمد سریر، حمیدرضا نوربخش، داوود گنجه ای، حمید رضا عاطفی)، انجمن بازیگران ایران (به ویژه آقایان: داوود رشیدی، علی دهکردی و سرکار خانم سروش)، انجمن کارگردانان ایران (آقای علیرضا رئیسیان)، انجمن آهنگسازان سینمای ایران (آقای مجید انتظامی)، انجمن چهره پردازان (خانم مهین نویدی)، انجمن فیلمنامه نویسان (آقای فرهاد توحیدی)، تیم اجرایی این کتاب که خالصانه و پر تلاش در جهت به انجام رسانیدن این مهم بسیار توانمند عمل نمودند (بالاخص: آقایان مهدی زرگری، امین غفاری، فرهام قمصری، نیما شریفی و بانوان: فاطمه (مونا) گودرزی، مونا رفیع بخش و مهسا آتش بیز)، همچنین همکاران و دوستانی که ما را در مراحل گوناگون یاری رساندند (بالاخص آقایان: حمیدرضا آذری سعید کیوانی، بهنام مقصودی، پیمان رفعت نیا و حسین عابدینی) و در نهایت از خانواده اینجانب (بالاخص پدر بزرگوار، جناب آقای علی سکی لرستانی و مادر مهربانم سرکار خانم ولی زاده) که با توجه به مسئولیت سنگین فرایند تدوین و تولید این کتاب، طی پنج سال گذشته همواره بنده را از حمایت های بی دریغ خود بهره مند ساختند، نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

در پایان، سخنی نیست جز ابراز احترام و افتخار بر همه ایرانیان و میهن عزیزمان ایران؛ سرافراز و آباد، ایران.

احمد لرستانی
مؤلف و پژوهشگر
(تابستان ۱۳۹۳ هجری خورشیدی)